

Съфинансирано от
Европейския съюз

ЗАСИЛЕНАТА РОЛЯ НА ЕВРОПОЛ В БОРБАТА С КОНТРАБАНДАТА НА МИГРАНТИ И ТРАФИКА НА ХОРА

Надя Димитрова

София, 2026

Въведение

В глобален контекст борбата с контрабандата на мигранти се разглежда като съществен компонент от националните стратегии за управление на миграцията. Този подход често се основава на разбирането, че организирани мрежи за контрабанда следва да бъдат идентифицирани, пресичани и неутрализирани с цел защита на мигрантите от експлоатация и ограничаване на незаконната миграция.

Предотвратяването и противодействието на контрабандата на мигранти и трафика на хора са сред ключовите приоритети на Европейския съюз и имат решаващо значение за ефективното управление на незаконната миграция. Престъпните мрежи се възползват от уязвимостта и отчаянието на хората, като използват сухопътни, морски и въздушни маршрути за улесняване на незаконното преминаване на държавни граници. Тези дейности не само застрашават живота и сигурността на мигрантите, но и са насочени към максимизиране на финансовите печалби на извършителите.

По-голямата част от хората, които преминават незаконно външните граници на ЕС, го правят с помощта на контрабандисти на мигранти. Макар да се приема, че мигрантите се съгласяват да бъдат контрабандирани, е известно, че те са изложени на повишен риск и потенциална опасност да станат жертви на трафик на хора. Целта на трафика на хора е експлоатацията на жертвата. Както контрабандата на мигранти, така и трафикът на хора се считат за престъпна дейност съгласно правото на ЕС, като и в двата случая извършителите действат с цел финансова или друга материална облага.

Законодателната рамка на ЕС и новите инициативи

През ноември 2023 г. Европейската комисия представя законодателно предложение за актуализиране и укрепване на рамката на Европейския съюз за противодействие на контрабандата на мигранти, известно като „Пакет Facilitators“. Съществуващата дотогава правна рамка, приета през 2002 г., установява общото определение на престъплението „улесняване на неразрешено влизане, транзит и пребиваване“, както и наказателноправен режим, насочен към предотвратяване и санкциониране на това деяние.

През декември 2024 г. Съветът на Европейския съюз постигна общ подход по предложението, с което бе въведен съвременен инструмент на наказателното право на ЕС. Новата рамка цели ясно дефиниране и ефективно санкциониране на организирани престъпни мрежи, отговорни за контрабандата на мигранти, хармонизиране на наказанията с оглед тежестта на престъплението, разширяване на юрисдикционния обхват, увеличаване на ресурсите на държавите членки за борба и превенция, както и подобряване на събирането и докладването на данни.

Предложението предоставя на държавите членки значителна свобода при определянето и санкционирането на престъплението „контрабанда“. Въпреки че текстът включва хуманитарна клауза - например за помощ на близки членове на семейството или за подкрепа, продиктувана от хуманитарни съображения - и изрично посочва, че мигрантите не следва да бъдат наказателно преследвани единствено поради това, че са били обект на контрабанда, националните власти запазват широка дискреция. Това включва и възможността съдилищата да налагат санкции, определени съгласно националното право.

В този контекст следва да се отбележи, че Службата на ООН по наркотиците и престъпността (UNODC) - пазител на Протокола срещу контрабандата на мигранти - многократно е изразявала загриженост относно отклоненията на националните и регионалните определения от целите и духа на Протокола.

Засилване ролята на Европол

Общата цел на законодателното предложение, превърнало се в Регламент през декември 2025 г., е засилване на ролята на Европол в борбата с контрабандата на мигранти и трафика на хора, и по-специално укрепване на Европейския център за борба с контрабандата на мигранти.

Регламентът модернизира взаимодействието между държавите членки и Европол чрез хармонизирана правна и техническа рамка, задължителен обмен на информация в реално време и по-ясни механизми за координация. Европол получава разширени правомощия, включително възможност да подпомага и инициира трансгранични операции, да разгръща експертни екипи и да предоставя стратегически и оперативни анализи, насочени към разбиване на престъпните мрежи, техните финансови потоци и логистична инфраструктура.

Регламентът предвижда и засилване на оперативния капацитет чрез съвместни обучения, формализирани оперативни протоколи и целево финансиране от ЕС за технологии и човешки ресурси. В условията на системно използване на правни и оперативни пропуски от страна на трафикантските мрежи, инициативата подчертава необходимостта от координиран европейски отговор, като същевременно поставя акцент върху защитата на основните права, ролята на гражданското общество, както и необходимостта от прозрачност и отчетност при прилагането на новите мерки. Чрез регламента се разширяват оперативните правомощия на Европол, осигурява се по-ефективен обмен на данни и се създават условия за по-бързи и по-добре координирани трансгранични действия.

Цел и съдържание на Регламента

Регламент (ЕС) 2025/2611, който изменя Регламент (ЕС) 2016/794, е приет на 16 декември 2025 г. с цел укрепване на капацитета на Европол за предотвратяване, разкриване и разследване на незаконното превеждане на мигранти и трафика на хора. Той разширява подкрепата на Европол за държавите членки в оперативен, аналитичен, технически и съдебно-експертен аспект, предвижда създаването и укрепването на специализирани съюзни центрове за експертиза и изяснява инструментите за трансграничен обмен на информация, включително чрез системата SIENA и мрежата от имиграционни служители за връзка.

Регламентът е приет на 16 декември 2025 г. и е публикуван в Официалния вестник на Европейския съюз през декември 2025 г., като бележи съществена стъпка към по-интегриран и ефективен европейски подход в борбата с две от най-тежките форми на трансгранична организирана престъпност.

Този регламент актуализира правната рамка, уреждаща дейността на Европол — агенцията на Европейския съюз за полицейско сътрудничество. Неговата основна цел е да подпомогне държавите членки да си сътрудничат по-ефективно и координирано в борбата с две от най-тежките форми на трансгранична организирана престъпност:

- контрабандата (незаконното превеждане) на мигранти;
- трафика на хора.

Поради своя трансграничен характер тези престъпления надхвърлят капацитета на отделните държави членки за самостоятелно противодействие, което налага засилен общоевропейски подход и активна роля на Европол.

Контрабанда на мигранти и трафик на хора - две различни престъпления

Терминът „контрабанда на мигранти“ често се бърка или се използва като синоним на „трафик на хора“, въпреки че става дума за различни престъпления.

Контрабандата на мигранти се определя като улесняване на незаконното влизане на лице в държава, различна от неговата собствена, срещу материална облага.

Трафикът на хора представлява набиране, транспортиране, прехвърляне, укриване или приемане на лица чрез сила, измама или злоупотреба, с цел тяхната експлоатация за печалба.

Съществуват няколко съществени разлики между двете престъпления. Контрабандата на мигранти винаги включва преминаване на държавни граници, докато трафикът на хора може да се осъществява както в рамките на една държава, така и през граници. Протоколът на Службата на ООН по наркотиците и престъпността (UNODC) относно контрабандата разглежда мигрантите като обект на контрабандата, а самото деяние — като престъпление срещу държавата, а не срещу личността. За разлика от това, Протоколът на UNODC относно трафика определя трафика на хора като престъпление срещу личността.

Въпреки това се признава, че макар контрабандираните мигранти да не са „жертви“ на престъплението контрабанда, те могат да станат жертви на други престъпления в хода на контрабандирането, включително сексуално и физическо насилие, отвлечане, кражба, убийство, непредумишлено убийство и самия трафик на хора.

Контрабандата на мигранти и трафикът на хора могат да се припокриват и да се случват едновременно при незаконното движение на хора/мигранти. Например лице, което доброволно наема услугите на посредник за контрабанда, може да попадне в ситуация на трафик, когато по време на транзита му бъде наложено или бъде принудено

да работи (често в други престъпни дейности), за да изплати допълнителни разходи, които не са били включени в първоначалното споразумение. От своя страна, жертви на трафик могат да се окажат в положение, при което единственият начин да напуснат, преминат транзитно или пристигнат в друга държава е чрез услугите на посредник за контрабанда, който срещу заплащане ги транспортира до друго място.

Изследванията показват, че млади хора и деца, които се стремят да пътуват до дестинации в рамките на ЕС и които доброволно са наели услугите на контрабандист, често получават — и приемат — намаляване на таксите си, ако поемат управлението на плавателни съдове или превозни средства. За мнозина поемането на управлението на лодка или друго транспортно средство спасява живота им и този на хората на борда.

Въпреки че Протоколът за контрабандата предвижда, че лицата не следва да бъдат наказвани единствено за това, че са обект на контрабанда, държави в целия ЕС систематично прибегват до повдигане на обвинения срещу контрабандирани мигранти (включително непълнолетни, пътуващи сами) за улесняване на контрабандата.

В този контекст регламентът не следва да се разглежда като изолиран законодателен акт, а като естествено продължение и доразвитие на усилията на Европейския съюз за засилване на оперативното сътрудничество в борбата с трансграничната организирана престъпност. След като очертава разширената роля на Европол и инструментите за подкрепа на държавите членки, регламентът поставя акцент върху начина, по който тези механизми функционират на политическо и институционално равнище. Именно в този смисъл следва да бъдат разгледани и основните постижения на регламента, както и неговото значение за формирането на последователен и устойчив европейски подход в борбата с незаконното превеждане на мигранти и трафика на хора.

Какво постига този регламент

Регламентът засилва координацията на равнище Европейски съюз в борбата срещу незаконното превеждане на мигранти и трафика на хора, без да засяга или променя политиките в областта на миграцията и убежището. Вместо това той утвърждава ролята на Европол като централен координационен механизъм за оперативно и аналитично сътрудничество между държавите членки, без да разширява правомощията на националните органи за правоприлагане.

Регламентът отразява ясен политически избор тези престъпления да бъдат преследвани чрез засилено сътрудничество в областта на сигурността и правоприлагането, а не чрез по-нататъшно хармонизиране на националното наказателно законодателство.

Значение на регламента на равнище политики

На равнище политики регламентът признава, че мрежите за незаконно превеждане на мигранти и трафик на хора функционират отвъд националните граници и изискват устойчиви и постоянни структури за координация на равнище ЕС. В този смисъл той предлага стабилно институционално решение чрез създаването на постоянен специализиран център в рамките на Европол, като заменя досегашните временни и ad hoc механизми за сътрудничество.

Същевременно регламентът укрепва и надгражда съществуващите инструменти и рамки на ЕС, като Европейската мултидисциплинарна платформа срещу престъпните заплахи (ЕМРАСТ), вместо да въвежда нови паралелни структури, като по този начин допринася за по-голяма ефективност, последователност и институционална устойчивост на европейската политика за сигурност.

Ключови компромиси в политиките

Регламентът отразява редица съзнателни политически компромиси, които балансират между засилената ефективност на правоприлагането и защитата на основните права. На първо място, той предвижда по-силна координация между правоприлагащите органи на равнище ЕС, което неизбежно поражда опасения, свързани със защитата на личните данни и зачитането на основните права.

На второ място, регламентът утвърждава подход, воден предимно от съображения за вътрешна сигурност, който се фокусира върху оперативното противодействие на престъпните мрежи, за сметка на по-цялостни политики, насочени към справяне с първопричините за незаконната миграция.

На трето място, ускореният обмен на разузнавателна и оперативна информация между държавите членки и Европол поставя въпроса за баланса между ефективността на трансграничното сътрудничество и запазването на националния контрол върху чувствителни данни и оперативни решения.

Основен извод за политиката

В обобщение регламентът представлява поетапно, но стратегически значимо надграждане на управлението на вътрешната сигурност в Европейския съюз. Той въвежда по-висока степен на координация, по-интензивно споделяне на данни и засилен капацитет на равнище ЕС, без да води до формално централизиране на полицейските правомощия. По този начин регламентът очертава модел на „интегрирана, но децентрализирана“ сигурност, който вероятно ще продължи да оформя европейските политики в тази област и в бъдеще.

Тези политически компромиси намират своето конкретно изразяване не само на равнище цели и приоритети, но и в самата правна конструкция на регламента. Балансът между засилената координа-

ция на правоприлагането и защитата на основните права, между ефективността на трансграничното сътрудничество и запазването на националния суверенитет, е материализиран именно чрез измененията в Регламента за Европол. Затова анализът на правните последици на новата рамка е ключов за разбирането на реалния обхват и ограничения на регламента.

Какво се променя в правно отношение

Регламентът изменя Регламент (ЕС) 2016/794 (Регламента за Европол), като актуализира правната рамка, уреждаща мандата и дейността на агенцията. С него се разширяват възложените на Европол задачи във връзка с предотвратяването, разкриването и подпомагането на разследвания, свързани с незаконното превеждане на мигранти и трафика на хора. В този контекст регламентът формализира създаването на постоянен специализиран център в рамките на Европол и разширява обхвата на законосъобразното обработване на данни за конкретни цели, пряко свързани с борбата с тежката и организирана престъпност.

Ключови правни моменти

Въпреки разширения мандат, Европол запазва статута си на подпомагач, а не изпълнителен орган. Агенцията не разполага с правомощия за извършване на арести или прилагане на принудителни мерки, като оперативните действия остават изцяло в компетентността на националните органи.

Обработването на данни от страна на Европол следва да продължи да бъде в пълно съответствие с Регламента за Европол, приложимото право на Европейския съюз в областта на защитата на данните и Хартата на основните права на Европейския съюз. Държавите членки запазват пълната отговорност за провеждането на разследвания и наказателни преследвания, както и за начина, по който разузна-

вателната и аналитична информация, предоставена от Европол, се използва в рамките на националните производства.

Области на правна чувствителност

Наред с предвидените гаранции регламентът повдига редица въпроси с повишена правна чувствителност. Сред тях се открояват принципите на пропорционалност и необходимост при разширеното използване и споделяне на данни, както и ефективният надзор върху обработването на биометрични и трансгранични данни.

Особено внимание привлича рискът от т.нар. „разширяване на функциите“ (*function creep*) при полицейската дейност, основана на разузнавателна информация, при което първоначално ограничени правомощия могат постепенно да бъдат разширени отвъд първоначалния им обхват. Допълнително, липсата на пълна оценка на въздействието от страна на Европейската комисия - обстоятелство, често отбелязвано от правни анализатори, засилва необходимостта от последващ мониторинг и критична оценка на прилагането на регламента на практика.

Значение за оперативните правоохранителни органи, анализатори и координатори

Какво се променя на практика

С прилагането на регламента Европол се утвърждава като по-активен и интегриран оперативен партньор, особено при случаи с ясно изразено трансгранично измерение. Очаква се обменът на информация между националните органи и Европол да стане по-бърз, по-систематичен и по-пълен, като се намалят фрагментацията и забавянията при споделянето на данни.

Новосъздаденият постоянен специализиран център в рамките на Европол предоставя концентриран капацитет под формата на спе-

циализирани анализатори, централни разузнавателни продукти и структурирана подкрепа за оперативна координация между участващите държави.

Какво се постига за правоохранителните служби

За националните правоохранителни органи регламентът създава условия за по-качествена и свързана разузнавателна картина, която позволява обединяване на данни и случаи от различни държави членки. Това води до по-силна подкрепа за съвместни операции и много-национални оперативни групи, както и до по-ясни и формализирани канали за координация с други ключови агенции на ЕС, включително Фронтекс, Евроджъст и релевантни оперативни мрежи.

Същевременно се намалява зависимостта от временни, ad hoc или неформални структури за сътрудничество, което повишава предвидимостта и устойчивостта на оперативните взаимодействия.

Какво се запазва

Въпреки засилената роля на Европол, националните органи запазват пълния си оперативен суверенитет. Те продължават да ръководят разследванията, да определят оперативните тактики, както и да извършват арести и повдигат обвинения. Европол изпълнява подпомагаща и координираща функция, без да поема управление на национални операции.

Оперативен извод

От оперативна гледна точка регламентът има за цел да направи трансграничното сътрудничество по-плавно, по-предвидимо и по-структурирано. За екипите, работещи по трансгранични случаи, Европол е замислен като партньор „по подразбиране“, а не като допълнителна или изборна опция, което съществено променя практическата логика на съвместната работа в рамките на ЕС.

Примери за типични случаи с най-голям оперативен ефект

1. Многонационални мрежи за контрабанда по основните миграционни маршрути

При случаи, в които организирани престъпни групи оперират едновременно в няколко държави членки - например по маршрутите от Западните Балкани, Централното Средиземноморие или Източното Средиземноморие, новата рамка позволява Европол да обединява оперативна и разузнавателна информация от различни национални източници в единна аналитична картина. Това улеснява идентифицирането на ключови организатори, логистични посредници и финансови потоци, които често остават незабелязани при изолирани национални разследвания.

2. Случаи с връзки между контрабанда на мигранти и трафик на хора

Когато първоначално разследване на незаконно превеждане на мигранти разкрие елементи на експлоатация - например трудова или сексуална експлоатация след пристигането, постоянният специализиран център в Европол може да осигури бърз аналитичен преход между двата вида престъпления. Това позволява навременно пренасочване на разследването, по-добра защита на потенциални жертви и по-ефективно използване на съществуващите инструменти срещу трафика на хора.

3. Разследвания, включващи цифрови платформи и социални мрежи

Все по-често контрабандистките мрежи използват криптирани комуникационни приложения, социални мрежи и онлайн платформи за набиране на клиенти, координация на маршрути и плащания. В такива случаи Европол може да предоставя специализирана експертиза в областта на цифровите разследвания, анализ на комуни-

кационни модели и връзки между онлайн и офлайн дейности, като подпомага националните органи при свързването на дигитални доказателства от различни юрисдикции.

4. Съвместни операции с участието на няколко агенции на ЕС

При комплексни операции, включващи граничен контрол, наказателни разследвания и съдебна координация, новата рамка улеснява по-тясното взаимодействие между Европол, Фронтекс и Евроджъст. Типичен пример са операции срещу мрежи, които организират незаконно преминаване, използвайки фалшиви документи или злоупотреби с визови режими, при които е необходима едновременно оперативна, правна и аналитична подкрепа.

5. Бързо развиващи се случаи с оперативна спешност

В ситуации, при които има непосредствен риск за живота и здравето на мигранти - например при опасни морски превози или задържане на лица с цел изнудване, засиленият и формализиран обмен на информация с Европол позволява по-бърза трансгранична реакция. Централизираната координация подпомага синхронизирането на действията между държавите членки и намалява времето за оперативно вземане на решения.

Ролята и задачите на Европол

Преди 2026 г. (Регламент 2016/794)

- Европол подпомагаше националните правоохранителни органи чрез улесняване на сътрудничеството и обмена на информация при тежки трансгранични престъпления и тероризъм.
- Задачите на агенцията бяха основно аналитични и координационни - например анализ на данни, изготвяне на оценки на заплахите и поддържане на криминални досиета.

- Европол можеше да подпомага оперативни дейности, но само косвено и без формална роля в конкретни области на престъпност като незаконното превеждане на мигранти.
- Фокусът на Европол беше върху подкрепата на разследванията на държавите членки, а не върху ръководенето на операции.

Извод: Европол функционираше като координационен център, а не като оперативна полицейска служба.

След 2026 г. (Регламент 2025/2611)

- Мандатът на Европол се разширява, като изрично включва подкрепа при случаи на незаконно превеждане на мигранти и трафик на хора.
- Агенцията вече може да координира, организира и подпомага разследващи и оперативни действия в подкрепа на държавите членки, включително:
 - о създаване на съвместни екипи за разследване;
 - о участие в оперативни работни групи;
 - о разполагане на служители на Европол в държавите членки.
- Това надхвърля чисто аналитичната дейност и включва по-активна оперативна подкрепа, докато остава в рамките на законовите ограничения.
- Европол получава формална отговорност да подпомага трансграничния обмен на информация и координацията на разследванията в тези конкретни области на престъпност.

Обмен на информация

Преди 2026 година

- Обменът на информация между държавите членки и Европол беше доброволен и се фокусираше върху обща криминална разузнавателна информация.

- Липсваха изрични изисквания държавите членки да споделят определени видове данни (например от оперативни работни групи или имиграционни служители за връзка) с Европол.

След 2026 година

- Държавите членки са задължени да споделят с Европол информация, свързана с незаконното превеждане на мигранти и трафика на хора, включително:
 - о данни от имиграционни служители за връзка в трети държави;
 - о оперативна информация от съвместни дейности.
- Целта е да се намалят пропуските и забавянията в потока на данни, които могат да отслабят ефективността на трансграничните разследвания.

Ключов извод: Регламентът след 2026 г. превръща Европол от аналитично подпомагащ център в по-активен и структурирано координиращ партньор, с ясно определени правомощия и задължения за обмен на информация в областта на миграционната престъпност.

Създаване на постоянен център

Преди 2026 година

- В рамките на Европол не съществуваше специализиран център, фокусиран върху незаконното превеждане на мигранти и трафика на хора.
- Европол разполагаше с други специализирани звена (например Европейски център за киберпрестъпност), но нямаше структура, посветена конкретно на контрабандата на мигранти.

Извод: Подходът до този момент беше базиран на временни работни групи и аналитична подкрепа, без изградена постоянна експертиза.

След 2026 година

- Регламентът създава Европейски център срещу контрабандата на мигранти (ECAMS) като постоянна структура в рамките на Европол.
- Основните функции на центъра включват:
 - о осигуряване на стратегическа, оперативна и техническа подкрепа за националните органи;
 - о координиране на действията с държавите членки;
 - о взаимодействие и сътрудничество с други агенции на ЕС като Фронтекс и Евроджъст.
- Целта е изграждане на устойчива експертиза и структурирани процеси, които заменят ad hoc подхода с постоянни и предвидими механизми.

Използване на данни и аналитика

Преди 2026 година

- Европол можеше да обработва данни, необходими за изпълнението на основните му функции, но обработката на биометрични данни (например пръстови отпечатъци и лицеви данни) беше ограничена и не беше специално насочена към случаи на контрабанда на мигранти.
- Споделянето и използването на данни се регулираха от общите разпоредби на Регламента за Европол и правото на ЕС за защита на личните данни.

След 2026 година

- Европол получава изрично овластяване да обработва биометрични данни за подпомагане на борбата с незаконното превеждане на мигранти и трафика на хора, като се прилагат гаранции за:

- о необходимост и пропорционалност;
 - о защита на личните данни и основните права;
 - о спазване на стандартите на ЕС за сигурност и поверителност.
- Актуализираният регламент поставя акцент върху разширени аналитични инструменти и ресурси, които подпомагат превенцията, разследванията и координацията между държавите членки.

Ключов извод: Създаването на постоянен център и разширените възможности за обработка на данни превръщат Европол в по-структуриран и ефективен партньор за трансграничните разследвания, като същевременно гарантират съответствие с правата на човека и защитата на личните данни.

Координация и подкрепа за държавите членки

Преди 2026 година

- Европол подпомагаше държавите членки чрез:
- о стратегически анализи;
 - о оценки на заплахите;
 - о координационни платформи като SIENA.
- Агенцията нямаше формално правомощие да възлага задачи или да ръководи операции в конкретни области на престъпността, като незаконното превеждане на мигранти или трафика на хора.

Извод: Европол беше основно аналитичен и координационен партньор, без активна роля в оперативното планиране.

След 2026 година

- Подкрепата на Европол се разширява и включва активно структуриране и координация на оперативните усилия срещу незаконното превеждане на мигранти и трафика на хора.

- Европол вече може да предоставя:
 - о оперативна и техническа подкрепа;
 - о съдебно-експертна помощ;
 - о финансова подкрепа за съвместни дейности и трансгранични операции.
- Това означава, че Европол вече не само анализира и съветва, но и подпомага практическото изпълнение на разследванията и координацията между държавите членки.

Ключов извод: Регламентът след 2026 г. превръща Европол в по-активен и структуриран интегриран партньор за трансгранични операции, като същевременно запазва националния контрол върху ръководството на разследванията.

Какво остава непроменено

- Национални правомощия: Европол все още не може да извършва арести или да прилага закона — тази роля остава изцяло за държавите членки.
- Защита на данните и основните права: Всички действия по обработка на данни се регулират от принципите за защита на личните данни и Хартата на основните права на ЕС.
- Отговорност за наказателно преследване: Държавите членки продължават да водят разследвания, да повдигат обвинения и да ръководят съдебните производства.

Ключов извод: Регламентът 2025/2611 укрепва капацитета на Европол за координация, оперативна подкрепа и обмен на информация при трансгранични случаи на контрабанда и трафик, като същевременно запазва националния контрол и гаранциите за правата на човека.

Обобщение на промените за Европол

АСПЕКТ	ПРЕДИ РЕГЛАМЕНТ 2025/2611	СЛЕД РЕГЛАМЕНТ 2025/2611
Мандат на Европол	Широка подкрепа за тежки трансгранични престъпления и тероризъм	Изрична подкрепа за борба с контрабандата на мигранти и трафика на хора
Оперативна роля	Основно аналитична и координационна	По-активна оперативна подкрепа в рамките на законовите ограничения
Обмен на информация	Доброволен и общ	Подобрен, структуриран и задължителен за определени видове данни
Специализиран център	Няма конкретен център	Създаден е постоянен Европейски център срещу контрабандата на мигранти (ECAMS)
Обработка на биометрични данни	Ограничена	Разширена с гаранции за защита на данните (необходимост, пропорционалност, спазване на стандартите на ЕС)
Функции за подкрепа	Стратегически и координационни	Стратегически+оперативни+технически+съдебно-експертни

Заклучение

Новият регламент, който във финалната си версия се съобразява и с опасенията на организациите на гражданското общество, е премерен и балансиран отговор на необходимостта Европол да разполага с по-ефективни оперативни инструменти в условията на нарастващи трансгранични заплахи. Законодателят съзнателно запазва съществуващата строга рамка за защита на данните, включително по отношение на биометричните данни, като не отслабва действащите гаранции, а дори въвежда допълнителни предпазни механизми. Текстът на регламента не променя стандартите за защита, които агенцията е длъжна да спазва. Вместо това той осигурява допълнителни ресурси и инструменти, при запазване на действащия надзор и контрол.

Регламентът може да бъде оценен като разумен компромис между две ключови цели: от една страна, укрепване на оперативния капацитет на Европол като силна правоохранителна агенция на ЕС, а от друга – гарантиране на високо ниво на защита на личните данни и основните права. Именно този баланс ще бъде определящ за практическото прилагане и обществената легитимност на реформата.

Регламент 2025/2611 представлява стратегическо надграждане на капацитета на Европол:

- По-структурирана и активна роля в трансграничните операции срещу контрабандата на мигранти и трафика на хора;
- По-бърз, задължителен и систематизиран обмен на информация;
- Постоянна експертиза чрез Европейския център срещу контрабандата на мигранти;
- Увеличен капацитет за обработка на данни и аналитична подкрепа, с гаранции за защита на правата на човека.

В същото време се запазва националният контрол върху разследванията, наказателното преследване и правомощията за арести. Така Европол се превръща в ключов, надежден и интегриран партньор за държавите членки в борбата с трансграничната престъпност.

Източници:

- 1) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202502611
- 2) [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2025/765777/EPRS_STU\(2025\)765777_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2025/765777/EPRS_STU(2025)765777_EN.pdf)
- 3) https://sieps.se/media/qedbmd5f/2025_6epa.pdf
- 4) (The Facilitation Proposal: Assessing the EU's response to the smuggling of migrants Gabriella Sanchez)
- 5) <https://eucrim.eu/news/edps-raises-concerns-over-planned-police-cooperation-in-migrant-smuggling/>
- 6) https://protectnotsurveil.eu/uploads/ProtectNotSurveil-Europol_Paper.pdf - A position paper on the European Commission's proposal for a Regulation to enhance Europol's support in 'preventing and fighting migrant smuggling' STOPPING THE UNFETTERED EXPANSION OF EUROPOL'S DIGITAL SURVEILLANCE POWERS AGAINST MIGRANTS
- 7) <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-serious-and-organised-crime-centre-esocc/european-migrant-smuggling-centre-emsc>

Тази аналитична статия е създадена в рамките на проект „Укрепване на капацитет, обмен на опит и изследователска дейност в сферата на сигурността“, с номер BG65ISPR001-3.004-0002, по договор № 812108-68-02.10.2024, финансиран по Програмата на Република България по фонд „Вътрешна сигурност“ за периода 2021 – 2027 г.

Цялата отговорност за съдържанието на материала е на неговия автор и фондация „Европейски институт“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на ЕС и Отговорния управляващ орган.